

LJUDSKI GLAS

Glasiilo „Kmetško-delavske zveze“

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrt leta 15 K, na mesec 5 K; posamezna številka K 1.40. — V inostranstvu razmeroma več.

Vse dopise in pošiljatve za uredništvo in upravništvo „Ljudskega glasu“, kakor tudi za tajništvo K. D. Z. pošiljajte frankirane na naslov: Ljubljana, poštni predal 168. Poštne proste so le reklamacije. Ustmena poročila: v Ljubljani, Franciskanska ulica 6/1.

Zvonimir Bernot.

Politično lopovstvo.

Kadarkoli vprašam, kako to, da pišejo naši časopisi tako različno, da ne moreš nobenemu verjeti, da praviš nazadnje, da lažejo vsi, da ne boš nobenega več čital, nobenega več plačal — vselej takrat delaš krivico! Časopisju in samemu sebi!

Sebi, ker brez časopisja ne moreš biti, ker boš tepen, če ne boš čital. Časopisju pa zato, ker časopisje samo ni lažnivec, lažnivci so tisti, ki laži pišejo.

Če si hočeš pomagati, moraš sam najti resnico. Vselej to ni mogoče, včasih pa. Kadar je pa mogoče, takrat ne smeš biti len, temveč moraš potruditi se, da najdeš lažnivca in da si ga zapomniš, da te ne bo mogel nikdar več nalagati.

Na tak slučaj te danes opozarjam. Danes teden si čital uvodnik v „Ljudskem glasu“, v katerem sem napisal, da je prepričanje predpogoj in glavna zahteva, da je pa tudi treba, da se to prepričanje pokaže. Posebno v sili ga je treba pokazati!

Nepoštene sem imenoval tiste, ki so si s pomočjo delavskih organizacij priborili službe z 10.000 in 15.000 K mesečnih dohodkov, pa vendar za stranko ne dajejo niti vinarja, dočim mora vsak, ki si svoj kruh trdo služi, vsak mesec plačati svoj prispevek, če hoče v stranki odločevati.

Zavedam se, da sem pisal vsem socialistom iz srca, zelo mnogi so mi to tudi povedali — seveda nobeden izmed tistih, ki imajo 15.000 na mesec.

Gospod Prepeluh je iz tega članka iztrgal samo dva stavka in jih objavil tako, kakor da hočem prispevke izsiljevati samo od delavcev in kakor da cenim ljudi samo po denarju, na prepričanje pa da nič ne dam. Kdor še ne veruje, da je gosp. Prepeluh res zmožen takega lopovstva, naj prečita še enkrat ves moj članek, potem naj si pa kupi „Avtonomista“ z dne 10. oktobra 1921 in prečita tisto notico. Podpisan sicer ni, a videl boš, da je „Avtonomist“ Prepeluhov list, in ozdravljen boš od Avtonomista in od Prepeluha za vselej.

V istem listu trdi ta „prepričan socialist“, ki „ne meri denarja po prepričanju“, da naša doba nima misli in idej in ponuja za to krščansko idejo. Mi pravimo, da je misli in idej dovolj, da pa manjka ljudi, ki bi po teh mislih in idejah živeli.

Današnja dva lepa članka „Kam gre denar“ in „Vojno ministrstvo“ sta ugajala gospodu Prepeluhu. Torej ima misel in idejo: odpraviti korupcijo, provizije itd., napraviti red, kakor ga zahtevamo mi, socialisti.

Toda, ko sem se v stranki boril za prispevke, da bo neodvisna od raznih provizij, za katere nihče ni vedel, od kod prihajajo in koliko jih je, takrat g. P. ne le, da mi ni pomagal, temveč je celo sam gospodaril s provizijami tako dolgo, da so nam komunisti stranko skoro razbili.

Nič ne pomaga imeti proti provizijam „misl in idejo“ ali pa trkati se na „staro socialistično prepričanje“, temveč od ust se je treba odtrgati prispevek in ga plačati stranki, da ji ne bo treba pri „prepričanem“ gosp. Prepeluhu prositi, naj ji pomaga z denarjem iz provizij, ki ni „merjen po prepričanju“, temveč po cvenku, brez ozira na to, ali ga je dal žid ali kristjan.

Sodrug! Nikar ne mislite, da gre za osebnosti! Če hočemo stranko očistiti, moramo povedati, kaj je umazano.

Kam gre denar?

Vedno in vedno naglašamo, da je potreben predvsem red v državnem gospodarstvu, ako hočemo priti s svojimi računi na čisto. Krasno sliko sedanjega „reda“ nam pa podaja zagrebški demokratski — torej vladni — list „Riječ“ od 4. t. m., ki piše:

„Radi zboljšanja naše valute je potrebno, da država čimbolj zmanjša potrebo tujega, t. j. da čimbolj zmanjša nakupe v inozemstvu in da tam kupuje samo tisto blago, ki ga doma ne more kupiti. Treba je, da se naša industrija čimbolj zaposli za državne dobave. Razen državnih dobav potom ofertnih licitacij, ki gredo neopravičeno v inozemstvo, je tudi mnogo takih, ki se vrše brez licitacij, potom posebnih komisij. Takih komisij, ki vrše nakupe v inozemstvu, je vsak čas polno, ne da bi vedeli zanje. Herman Wendel, znani socialno-demokratski publicist iz Nemčije, je nedavno izjavil, da se v Nemčiji nahaja 20 jugoslovanskih komisij, ki kupujejo blago za državo. Kakšne so te komisije, kaj kupujejo in za koga, koliko časa so že v inozemstvu in koliko veljajo, nihče ne ve. Nedavno se je po listih razširila vest, da se za inozemstvo pripravlja vojaška komisija, ki bo kupila raznega materiala za 165 milijonov dinarjev. Mnogi se še spominjajo naročila sedanjih poštinih znamk v Zedinjenih državah. Tudi te znamke je prevzela posebna komisija treh ali štirih članov. Tako podpira država tujce in tako odhaja mnogo naročil v inozemstvo, dasi bi se mogla doma ugodneje izvršiti. Lani je odšla v Nemčijo brez licitacije nabava 50 tisoč železnih postelj za vojsko, da si bi jih mogli izdelati doma. Pred kakim pol letom je razpisala uprava monopola licitacijo za nabavo cigaretnega papirja. Prijavili so se Francozi in mislili, da so brez tekmeca. Med tem se je na njihovo žalost in čudo monopolške uprave pojavila tudi domača tovarna papirja na Sušaku, ki je za 50% cenejša. Značilno je, da je bila licitacija odgodena, da so Francozi istotako znižali cene za kakih 50% in da stvar še danes ni popolnoma rešena. Pri urejevanju starega in novega kraljevega dvora je konkurirala tudi domača tvrdka Bothe in Ehrmann, ki je bila cenejša od Francozov ter je izdelala načrte v splošno zadovoljnost. Kljub temu ni dobila niti ene dobave, temveč je vse dobila tuja industrija.

Železolivarna v Ravnah v Sloveniji (Guštanj) izdeluje granate od 7.5 do 38 cm. Dasi

je morala vsled neugodnih razmer zmanjšati obrat, tako, da je zaposlenih mesto 1000 samo 250 delavcev, ni ta tovarna dobila niti enega naročila, ker so vsa oddana v inozemstvu in se plačajo v frankih. Ista tovarna mora izdelovati odbijačev za vagonne več, kakor jih potrebujemo. Država pa naročuje odbijače v Vitkovicah in drugod, ter zanemarja domačo tovarno. Dosedaj je ta tovarna prejela edino naročilo za pol vagona odbijačev.

Posebno mnogo se greši pri vojnem ministrstvu, ki skoro vse nabave izvršuje v inozemstvu. Tako je lani naročilo iz Italije velike količine obuval, ki so se izkazala kot zelo slaba in draga, dasi bi se mogla dobiti doma cenejša in boljša. Podobno je z nabavo odev za pokrivanje, ki so bile istotako naročene iz Italije. Teh nekaj slučajev dokazuje, da odhaja na stotine milijonov dinarjev brez potrebe v inozemstvo. Te nabave so silno drage, ker kupuje država za najvišji tečaj tujo valuto, komisije veljajo mnogo denarja, razen tega pa podražujejo ceno blaga — velike provizije, ki se priračunavajo k ceni. Primanjkljaj na davku, ki bi ga plačale domače tvrdke državi, ako bi dobile nabavo, je istotako velik. S tem sistemom je treba prenehati ter pri državnih nabavah uvesti najstrožjo ekonomijo, posebno pa do skrajnih mej zmanjšati nabave v inozemstvu.“

Tako piše demokratski vladni list.

Mi smo pisali o tem že mnogokrat in smo bili tudi — zaplenjeni. Ker se zdaj demokratje kregajo z radikalcji, jim ne privoščijo več provizij in pohajkovanja po svetu na račun davkoplačevalcev. Zato pišejo o vseh teh stvareh tako odkrito. Pri tem mislijo seveda tudi na možnost novih volitev, treba je začeti pisati proti korupciji še pred odhodom iz vlade. Če se bodo dali volilci s tem zadovoljiti! Mnogo jih je že tako pametnih, da vedo, da imajo vladne stranke pobijati korupcijo na ministrskih sejah, ne v časopisju!

„Vojno ministrstvo“

Pod tem naslovom prinaša „Beogradski Dnevnik“ z dne 1. oktobra tale članek:

„V tem ministrstvu stvari ne gredo, kakor bi morale iti. Pred nekaj dnevi smo objavili neko nepravilnost, ki se je dogodila v Gospodarskem oddelku tega ministristva in ki se nanaša na licitacijo 300.000 metrov blaga, ki bi se bila imela vršiti 1. oktobra. Povedali smo, da so bili izdani vzorci in pogoji za to dobavo šele 15. septembra, torej 15 dni pred licitacijo, čeprav mora znašati rok po zakonu o glavnem državnem računovodstvu najmanj mesec dni. Šlo je za vrednost nad 70 milijonov dinarjev, zato zahtevamo od vojnega ministristva, da to licitacijo kot nezakonito odloži in razpiše novo, katere bi se moglo udeležiti večje število licitantov, kar bi bilo državni blagajni le v korist.“

Ravno take stvari se gode v inženersko-tehničnem oddelku. Interesantno je, da sta glavna dobavitelja tega oddelka gg. lekarnat

Nikola Marič in Dušan Katič, ki sta (po ženi) slučajno sorodnika nekega velikega gospoda v tem oddelku. Nihče izmed ostalih trgovcev ni smel iti pogledati v ta oddelek, dočim sta ta dva gospoda uživala privilegij, da sta zvedela za vse potrebe tega oddelka, da sta odšla skupaj z ministrsko komisijo na Dunaj, da tam **onadva** direktno dobavljata posamezne predmete tej komisiji v vrednosti nekaj milijonov dinarjev. To je bilo že samemu vojnemu ministru preveč, ki je komisijo poklical nazaj. O tem oddelku bomo objavili še nekaj zanimivih stvari, ki naj jih minister ve in pozna.

Sedaj pride na vrsto artilerijsko-tehnični oddelek. Čisto na tiho je odpotovala na Dunaj komisija, da tam nabavi orožje, municijo, kože itd. za približno ceno 100 milijonov dinarjev in sicer potom pogodbe, ne javne licitacije. Nihče ne ve, kje bo ta komisija kupovala in kaj bo kupila, vse to se skriva za tajinstvenim zastorom. Čisto „slučajno“ je istega dne odpotoval na Dunaj neki znani mešetar, ki je intimen prijatelj enega izmed članov te komisije. Mi smo absolutno protivni takemu načinu nakupovanja. Zakaj naj izmečemo silne milijone za nakup starega avstrijskega orožja? Zakaj kupuje vojno ministrstvo kožne izdelke na Dunaju, ko imamo doma dovolj tozadevnih obrtnikov? Zato zahtevamo od vojnega ministrstva, da takoj odpokliče to komisijo in potom licitacije dobavi potrebne kožne izdelke.

„Omnium Serbe“. Vrhunec vseh afer pa tvori ponudba Pašičeve banke za ustanovitev tovarne za orožje in municijo. Razen te ponudbe leže v vojnem ministrstvu še 3—4 ponudbe drugih tvrdk, toda o teh se nič ne govori, kakor da jih ne bi bilo. Ne vemo, če je to vsem ministrom znano, vemo pa, da so ponudbe tu. Predno se pa kaka taka ponudba sprejme, bi moral naš generalni štab ugotoviti, kakšen sistem pušk nam je sploh potreben, dalje bi moral ugotoviti potrebno količino municije, potem bi se moralo ugotoviti, ali je bolje, da država sama vse to izdeluje ali pa odstopi izdelavo zasebni tvrdki in kateri. Šele potem se da govoriti o tem, na kakšen način bi se dala taka tvornica zgraditi. Oborožiti moramo armado od 2—3 milijonov mož. Potrebno nam je torej toliko pušk in odgovarjajoča količina municije. To predstavlja danes vrednost najmanj 3 milijarde francoskih frankov (= 48 milijard kron, ker velja en frank 16 K). Tako naročilo se ne oddaja pod roko, ker to bi bilo nepošteno. Take velike stvari mora odobriti parlament. Kar se tiče ponudbe same, izgleda, da jo hoče spraviti pod streho neka stara francoska tovarna orožja, ki ima same zarjavele stroje in ki ni izgotovila ne ene puške niti takrat, ko je bila nova. Francoska intendantca je tej to-

varni sploh prepovedala, da izdeluje puške za francosko vojsko, ker so bile za nič. Lastnik je ponujal to tovarno že za 17 milijonov frankov, če bi pa prišlo do resne kupčije, bi jo dal še mnogo ceneje. Zato se nam čudno zdi, da se kar na enkrat ceni na 120 milijonov frankov!

Tako „Beogradski Dnevnik“.

Pomislite, koliko provizij bi bilo lahko pri vseh teh bogatih kupčijah!

Odlomek iz slepstva.

Ni naš namen podajati tu cenjenim čitateljem kako učeno razpravo o slepstvu. To naj stori znanstveni listi! Zgrešili bi tudi svoj cilj, ker vemo, da zahaja naš list večinoma v najnižje vrste slovenskega proletarijata. S tem pa še ni rečeno, da ne sme najnižji sloj ničesar vedeti o slepstvu. Ravno nasprotno! Poučen bi moral biti o njem prav temeljito, ker prihaja največ slepcev iz vrst revnega, priprostega ljudstva.

Slovensko slovstvo o slepstvu je zelo revno. Razen male brošure, ki jo je izdalo društvo „Dobrodelnost“ izpod peresa prof. Minke Skabernetove, ene razprave v „Skrbsteni vzgoji“ iste pisateljice in še nekaj člankov v dnevnem časopisju ne najdemo o tem vprašanju nikake literature. Vzrok temu je malo zanimanja za slovenske slepce. Ni ga bilo človeka, ki bi se zanje zavzel. Pa tudi bivša država je storila za slovensko slepstvo zelo malo ali celo nič, ker je vzgajala naše slepce v nemških zavodih. V Gradec, na Dunaj in v Lince so jih pošiljali. Res je, da so se tam izobrazili, a ker so se učili le nemščine, se s svojimi starši in brati še sporazumeti niso več mogli, ko so se vrnili domov.

Še-le vojna grozota, ki nam je zapustila 73 novih slepcev in pa razpad avstro-ogrške monarhije v narodnostne države, je prisilil Slovenijo, da se je začela brigati za svoje slepce. Narodna vlada je pred vsem ustanovila kurtorij za oskrbo slepcev. Ta je namestil slovenske slepe vojake, ki so bili v Gradcu, najprej v bivši belgijski vojašnici v Ljubljani, nato pa vzel v najem zavetišče Kranjske hranilnice v Vodmatu. Poslopje je prav primerno za tak zavod, ker odgovarjajo vsi prostori zdravstvenim, učnim in vzgojnim predpisom. Slepce se počutijo v njem prav zadovoljno.

Zavod za slepce ima danes dvorazredno šolo, nadaljevalni tečaj in delavnico za pletarstvo in ščetarstvo. Zdi se nam pa, da ta uredba šole kmalu ne bo več zadostovala, ker bo štel zavod čez 60 slepcev, od teh blizu polovico za šolo godnih. Treba bo torej razširiti število razredov, ker se mora učitelj pečati le s posameznim otrokom, mu vse natančno pokazati, pustiti otipati itd., česar bi sicer pri velikem številu otrok ne mogel storiti.

Namen zavoda je vzgojiti slepce za enakovredne člane človeške družbe, privedi jih s pra-

vilno vzgojo do samostojnosti ter jim s tem lajšati njihovo socialno stanje. Zgledi nam kažejo, da je to dosegljivo. S tem so ovrženi predsodki onih, ki mislijo, da slepec ni za drugo rabo, nego za beračenje. Kulturni narodi se pečajo z vzgojo slepcev že skoró poldrugo stoletje, dobro vedoč, da s tem ne koristijo le slepcom samim, ampak tudi državi. So imeli in imajo pač globji čut in več zmisla za socialno strano trpečega človeštva.

Ker je vid najimennitnejši izmed peterih čutov, je zato dolžnost vsakega človeka, da si ohrani ta svoj čut zdrav in zavedno poraben. Velikanska odgovornost zadene tu stariše, če izgubi otrok po njihovi krivdi luč oči. Ne bo torej odveč, ako navedemo sedaj nekaj vzrokov oslepelosti.

Ti vzroki so dvojni in sicer prirojeni, ki zanje stariši niso odgovorni, in podedovani ali pridobljeni, za katerih večino so stariši odgovorni. Slednji so veliko pogostejši in številnejši, nego prvi. Zato čitaj pazno sledeče vrstice, pa jih povej tudi svoji boljši polovici!

V prejšnjih časih je oslepelelo mnogo otrok vsled črnih koz. Odkar pa je vpeljano obvezno cepljenje otrok proti osepnicam, so ti vzroki oslepelosti skoro popolnoma zginili. Zato, stariši, ne upirajte se cepljenju!

Mnogo novorojenčkov je oslepelelo zaradi vnetja oči. Vedi, ljuba prijateljica in žena, da je danes nevarnost oslepelosti vsled te bolezni velika, ker je mnogo slučajev spolne bolezni. Zato imajo babice strogo naročilo, da kanijo novorojenčku takoj po prvi kopelji v vsako oko neko tekočino, ki zabrani vnetje, pa prav nič ne škoduje očesu. Pazi tudi, da ne pride mlademu detetu prevelika svetloba na oči. Ne puščaj takega deteta na solncu nezakritega!

Nevarna za oslepenje je takozvana egiptovska bolezen ali trahom. Kadar zapašiš okrog očesa kaka gnojna zrnea ali nežnana bolečina, pojdi brez odloga k zdravniku! Zelo pogostokrat nastopi oslepelost valed zunanjih poškodb. Nož, vilice, škarje, luč, vžigalice, smodnik — so veliki sovražniki očesa. Zato ne dajaj v roko svojim otrokom za igračo teh predmetov, če se še tako deró! Večkrat zahteva nesreča, da izgubi ta ali oni eno oko. Pomni, da je tedaj v nevarnosti tudi drugo zdravo oko! Zato v takih slučajih ne odlašaj iti takoj k večjemu zdravniku.

Vsi doslej navedeni vzroki oslepelosti so več ali manj ozdravljivi. Poudarjamo pa ponovno, da je treba iskati pravočasno zdravniške pomoči, a ne pomoči kakega podeželskega mažača. Sicer te zadene grozna odgovornost. Oslepelost, ki jo povzročajo nalezljive bolezni, kakor: Ošpice, škardatinka, tifus, otrpnjenje tilnika, ni tako pogosta. Vendar naj tvoji otroci ne obiskujejo hiš, kjer se pojavijo kake bolezni. Še bi našli nekaj vzrokov oslepelosti, pa zadostujejo naj navedeni!

Končno še nasvet onim, ki jim je kljub pazljivosti usoda tako nemila, da imajo slepega otroka v družini. Taki stariši naj nikar ne obupujejo. Skrbe naj za svojega slepega otroka

Zob: (20. nadaljevanje.)

Socializem in vera.

Modrovanje navadnega človeka.

Združevanje raztresenih sil v skupno moč je pa najbolj potrebno pri političnem delovanju. Pri gospodarskem, strokovnem in izobraževalnem delovanju za svoj napredek si posameznik že še pomaga, v politiki pa posameznik sploh ničesar ne pomeni. Politično delovanje je pa zelo potrebno in čim manj razumevanja ima preprosto ljudstvo za to, tem bolj potrebne so politične organizacije. Gotovo so izmed vseh organizacij socialističnega gibanja najvažnejše. To pa še posebno zato, ker je delokrog političnih organizacij najbolj obširen in ker je vsled tega treba, da se udeležujejo v politični organizaciji samo najboljši in najtreznejši ljudje, ki so pripravljeni delati ne samo za zabavo, ampak tudi zares.

Dandanes politika ni več tisto, kar je bila. Včasih je imela zelo ozek delokrog, samo kronane glave in par ministrov in njih pomočnikov ter podrepnikov — pa je bilo dosti za vso politiko. Odkar so pa svobodomiselne in socialne ideje prisilile tiste političarje, da so oddali vedno več delokroga iz svojih rok v roke ljudskih zastopnikov, odkar so socia-

listične organizacije v raznih državah izsilile splošno in enako tajno volilno pravico v vse, ali vsaj nekatere ljudske zastope, tako da izvoli ljudstvo lahko pametne in poštene može za svoje zastopnike, če hoče, odkar smo povrh še tudi spoznali, da lahko vplivamo na politiko tudi izven volitev, če imamo dobre organizacije, in smo začeli tudi že resno vplivati — zdaj vemo, da politika ni samo „umetnost goljufanja“, temveč da se v politiki rešujejo vsa naša gospodarska, socialna in kulturna vprašanja. Razen tvoje zmožnosti in pridnosti odločuje tudi politika, kaj boš del v loncu in s čim boš zabelil, kajti dobra politika ti da lahko kruha pri slabi letini, slaba politika ti ga pa lahko vzame pri dobri. Že zadnji pastirček danes ve, da žganci niso zato suhi, ker se letos prešiči niso zredili ali pa ker jih je premalo, temveč zato, ker jih slaba politika pošilja na tuje.

Naše gospodarske, strokovne in izobraževalne organizacije to dobro vedo, zato se tudi prav pridno poslužujejo pomoči političnih organizacij — žalibog nimajo baš velikega uspeha, ker so vse naše organizacije še pre-slabe in premajhne.

Pre-slabe in premajhne so pa baš zopet zaradi vere. Zaradi pomanjkanja vere pri sebi in zaradi zaprek, ki jim jih nastavlja formalna, zunanja vera in verska organizacija, cerkev,

kakor smo o tem govorili v prejšnjih odstavkih. Prav vseeno je, ali hodiš v cerkev ali ne, odločilno je to, če veruješ sebi in svojemu bližnjemu, da bosta držala pogodbo, ki sta jo skupaj sklenila. Gostilničar, ki pride od spovedi, kjer je sklenil z Bogom pogodbo, da ne bo več vlival vode v vino, pa je doma takoj zopet na novo začel goljufati po starem, ta je gotovo nezmožen, da bi verjel svojemu bratu, da bi držal pogodbo z bratom, ta ne veruje niti sebi. Šele organizacija ga bo prisilila k poštenju, ki mu bo postavila trikratno kontrolo za hrbet, da ne bo mogel goljufati. Kadar bo ta kontrola popolna, to je, kadar se bodo vsi člani brigali za točno izvrševanje sklepov, za točno izvrševanje pogodbe, takrat bomo vedeli, da je naš gostilničar poštenjak.

Tako jasno je to načelo socialističnega gospodarskega nauka, da zadošča ta zgled iz vsakdanjega življenja, da si sam domišliš, kako bi bilo tudi v drugih, večjih primerih. Žalibog danes še ni, žalibog smo šele komaj začeli klicati delavno ljudstvo k sodelovanju, žalibog se mora posluževati socializem za svoje nauke hlapčevskih ust, ljudi, ki imajo še vedno kapitalistično svetovno naziranje, ki jim ga vbija v glavo kapitalizem s svojim zlatom, hoteč preprečiti združitev hlapcev v ljudsko družbo.

z isto ljubeznijo kakor za zdravega, še celo bolj. Tak otrok se bo lepo telesno razvijal in bo s šestim letom sposoben za pouk. Tedaj se kar zaupno obrni s prošnjo na zavod za slepce v Ljubljani, kjer bodo vzgojili tvojega otroka za delavnega člana družine.

Večina slepcev se vzgojuje v zavodu na državne stroške. Le premožni plačujejo nekaj oskrbuine.

Sprememba občinskega volilnega reda za Slovenijo.

Na seji drugega pododseka dne 7. t. m. je bil sprejet občinski volilni zakon za Slovenijo z nekaterimi izpopolnjenimi. Odsek je ukinil dosednji način razdelitve mandatov (proporc) za sedanjosti način razdelitve mandatov, to so Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj, in za vse občine, ki imajo več kakor 10.000 prebivalcev. Polovico mandatov bo dobila tista stranka, ki bo imela relativno večino, t. j. največ glasov, vendar pa ne polovico glasov. Druga polovica mandatov se bo pa po proporc razdelila med vse stranke, tudi tisto, ki je dobila relativno večino.

Odsek je sprejel tudi srbijsko načelo o naknadnih volitvah, to je, da se bo vršila volitev, ako bo kaka lista izčrpana, za toliko mandatov, kolikor jih bo izpraznjenih. Za vsake občine, ki imajo manj kot 10.000 prebivalcev, ostane v veljavi dosednji način volitev na podlagi čistega proporca. Izvršene so tudi nekatere manjše izpopolnitve. Tako je tudi sklenjeno, da se vstavi v prehodne določbe tega zakona, naj se izvršijo nove volitve v onih občinah, kjer so bili razveljavljeni mandati komunistov, ki so imeli v teh občinah večino.

Iz stranke.

Polzela. Krajevna organizacija KDZ v Polzeli opozarja vse člane, da je njih dolžnost, da plačujejo svoje prispevke za naprej. Mnogo nepotrebnega dela bo s tem prihranjenega. Zato prosimo vse člane, da se na to ozirajo.

Odbor.

Shodi.

Ljubno in Rečica v Savinjski dolini. V nedeljo dne 16. t. m. se bosta vršila shoda v Ljubnem in na Rečici. Več na lepakih.

Vsem naročnikom „Ljudskega glasa“

ki so v zastanku z naročnino, smo v sedanjosti številki priložili položnico. Rdeča številka na naslovu je znesek, ki ga dolguje vsak do 31. oktobra t. l. Prosimo vse naročnike, naj nemudoma pošljejo vse naročnino, sicer smo prisiljeni ustaviti jim „Ljudski glas“.

Uprava „Ljudskega glasu“.

Prejeli smo osmo številko „Naših zapiskov“ (Mesečnik za politiko in gospodarstvo, kulturno in socialno življenje) s sledečo vsebino: 1. Boj

Po vseh naših gospodarskih organizacijah vlada še kapitalistični svetovni nazor, vera v zlato. Človek velja tam toliko, kolikor plača. Zato se vse te organizacije bojujejo predvsem za denarni napredek, mesto da bi se trudile za zvišati notranjo, takorekoč duševno vrednost zadruga. Seveda tudi člani sodijo zadrugo le po denarni vrednosti in so zvesti svoji zadrugi samo tako dolgo, dokler dobivajo pri njej blago cenejše, ne da bi se vprašali, če je tisto blago, ki ga drugod dobe po isti ali pa še celo nižji ceni, tudi res toliko vredno, če ni morebiti po kakovosti mnogo dražje, ali pa če ni morebiti cenejše samo zato, da podre ljudsko zaupanje v zadrugo organizacijo, ki bo seveda — če ne bo zaupanja — morala prenehati, da bo potem trgovec brez zadruga konkurence svoje odjemalce zopet lahko tako ožemal, kakor jih je prej, ko zadruga še bilo ni, pravzaprav pa še bolj, ker bo hotel z večjim dobičkom zopet nazaj dobiti tudi tisto izgubo, ki jo je utrpel v konkurenci z zadrugo, da jo je ubil. Če bi bili člani naših konzumov v tem oziru bolj izobraženi in bolj požrtvovalni, da bi vzdržali tako konkurenco par mesecev, to se pravi, da bi kupovali v konzumu tudi takrat, kadar je tam dražje, vedoč, da ostane dobiček itak v njihovih rokah, potem bi kapitalistični trgo-

za Naše zapiske. 2. Kristan: Ustava in socialisti. 3. Filip Uratnik, Konsumentske zbornice. 4. Ivan Oblak, Ruska sovjetska ustava. 5. Fr. Svetek, Pregled razvoja naših strokovnih organizacij. 6. I. Logar, Delavske zbornice. 7. Gospodarski pregled. 8. Nekaj o socializaciji. 9. Pregled: Zadruga gibanje: Angleški zadruga kongres v Scarboroughu. Mednarodni krediti.

Priporočamo Naše zapiske vsem sodrugom, ki čutijo potrebo do obširnejših razprav o politiki in gospodarstvu, kulturnem in socialnem življenju. Razposlali bomo vsaki organizaciji po en izvod. To zato, ker vemo, da ni mogoče vsakemu posamezniku naročiti se na revijo. Organizacija bo to lažje naredila, na korist vseh članov. Na članskih sestankih boste lahko razpravljali o vseh člankih, ki so priobčeni v Naših zapiskih. Posamezni naročniki se lahko naroče tudi pri naših organizacijah. Naročnina velja: za celo leto 60 K, polletno 30 K, posamezne številke so pa po 6 K.

Dopisi.

Zidani most. V cementni tovarni imamo za paznika g. Antona Steinerja. Z našimi delavci ravna, kakor da ne bi bili ljudje. Zmerja jih „Lausbub“ in celo „Jugoslavischer Hund“.

Naša kapitalistična vlada pravi, da štiti državo pred tujci. Da, štiti jo; ko bi bil to eden izmed naših delavcev, bi bil že zdavnaj v Nemški Avstriji. Toda kapitalistični podrepaniki smejo delati, karkoli hočejo, te brani kapital... Čudimo se ravnateljstvu, da to sploh trpi. Opozarjamo ga, naj uredi kmalu to razmerje. Ravnatelj naj mu dopove, naj skrbi bolj za svoje dolžnosti. Ponoči naj ne spi, temveč naj izvršuje svojo službo, da se ne zgodi kaka nesreča, in naj se otrese svoje gosposke vzgoje.

Podoben mu je poduradnik g. Julij Bock. Ta misli resnično, ker je bil 12 let pri vojaki, da je več vreden kakor drugi in da ne sme spregovoriti z drugimi delavci prijazne besede. Želimo, da se oba poboljšata! Če ne, bomo bolj jasno govorili.

Po svetu.

Iz Rusije. Ljudski komisar za trgovino z inozemstvom je poslal prvi 80 vagonov broječi transport sirovin v Nemčijo.

Glad v Rusiji. Po sporočilu urada za ljudsko zdravje znaša število gluhočih otrok 5.701.000. V guberniji Caricin se razširja legar. V gubernijah, kjer divja lakota, je zbolelo nad 60.000 oseb. Največ oseb zboli na koleri, griži in trebušnem legarju. — „Pravda“ piše, da prebivalstvo ob Volgi silno trpi vsled lakote. Posebno se prizadeti otroci gubernije Saratov. V tej guberniji je bolnih 822.679 otrok v starosti od enega leta do šestnajstih let. Bolnišnice in otroški domovi niso v stanu sprejeti toliko otrok, še manj pa, da bi jih vzdržavale. Prosjačenije je na dnevnem redu. Državne organizacije se herojsko trudijo, da bi odpomogle

vec izprevidel, da je zastoj dajati pod ceno, da je vse zastoj žrtvovati izgubo, da zadruga ne more ubiti, ker njeni člani drug drugemu verujejo.

Ker pa verujejo člani samo zlatemu teletu, ker grede takoj kupovat k nasprotniku, če nastavi par vinarjev cenejše, zato mora zadruga skrbeti tudi za zlato tele, mora takrat, kadar se da, in pri tistem blagu, pri katerem se da nastaviti višje cene, da more pri drugem blagu, pri katerem ima kapitalistično konkurenco, ali pa v drugem času, kadar jo pač ima, tudi dajati pod ceno, da se reši. To gospodarstvo pa ni zadruga! Kapitalistično je, kakor vse, kar temelji na veri v zlato tele. Zato se tudi tako počasi razvija, zato tudi ne more razširiti se tako, kakor bi bilo treba. Zato tudi tam, kjer ljudje ječe pod trgovskim veriženjem, ne more postaviti prodajalnice, dokler si ne nabere zadosti kapitala, kapital pa raste počasi, ker člani pri starih prodajalnicah ne vrše vsega nakupa in prodajo edinole potom svoje zadruga, ker ne dajejo vseh svojih prihrankov edinole v hranilnico svojega konzuma. Zadruga misel pa je v tem, da so člani z vstopom v zadrugo sklenili pogodbo, kupovati v zadrugi vse po nakupnih cenah, brez ozira na to, če se te cene medtem izpremene. Kajti kupili so

tem razmeram. Ves trud pa je zastoj, ker je lakota vse preveč razširjena. — Na seji sovjetskega izvrševalnega odbora je poročal Kalinin, da se je položaj v pokrajinah, kjer je lakota, poslabšal. Novi guverneri so naprosili osrednji odbor za pomoč, ker ne morejo več prehranjivati prebivalstvo. Lakota ogroža preko 21 milijonov oseb, med temi 8 milijonov otrok.

Ruska pisateljica Maksim Gorkij in Koroška bosta prišla za nekaj časa v Nemčijo, da se zdravita. Sovjetska vlada jima je potovanje v Nemčijo dovolila.

Njih želje so se izpolnile. Grški kralj Konstantin je na čete, ki se bore v Mali Aziji, naslovil proglas, v katerem jim naznanja, da je vojna končana, ker je dosežen zaželjeni cilj. — Pa res so Grki v Mali Aziji našli, kar so iskali. Samo, Turki bi ne dali ni fیکا za njih najdbo, če bi jim jo hoteli prodati! Sicer ji ne vemo natanko povedati, kaj si Turki mislije. Na vsak način hočejo priti z Grki v tesne stike, ker poročajo zadnji vesti, da so pričeli napredovati proti Ismidu.

Stavka stavbinskih delavcev v Franciji. Strokovna organizacija stavbinskih delavcev v Parizu je sklenila stavkati, da prepreči znižanje mezd.

Joffe umorjen. Iz Helsingforsa poročajo, da je član petrograjskega izvrševalnega odbora in revolucionarnega sode Jevdokimov umoril bivšega ruskega carističnega poslanika v Berlinu Joffeja.

Proces proti Radoslavovu, bolgarskemu ministrskemu predsedniku tekom vojne, je bil ustavljen.

Strah na Angleškem. Ministrski predsednik Lloyd George je imel v mestni hiši v Invernessu govor, kjer je dejal, da se je brezposelnost tako zelo razvila, da zbujata vznemirjenje. Vsled brezdelnosti trpi ves svet. Značilno je, da sta najbolj prizadeti oni državi, ki imata največji kredit: Zedinjene države in Velika Britanija. V Zedinjenih državah je nad šest milijonov ljudi brez dela. Lloyd George je nadaljeval, da brezposelnost zelo ovira trgovino, kar se posebno izraža v neprestanem padanju in dviganju valute raznih držav.

Stavka pekovskih pomočnikov je 3. t. m. izbruhnila v Pragi. Pekovski pomočniki zahtevajo vsled nove nastale draginje 20% povišanje plač.

Maksim Gorkij o položaju. V razgovoru z zastopnikom lista „Daily News“ je izjavil Maksim Gorkij, da komunizem na Ruskem ne bo obstojal dolgo. Po njegovem mnenju bo nastala nekaka socialistična ali celo demokratska republika kakor v Zedinjenih državah. Ukinjenje blokade bi bila najboljša pot za rešitev Rusije. Sedaj v Rusiji ni možna nobena druga vlada kakor boljševiška. Ako bi sedanja vlada padla, bi nastal v Rusiji popoln kaos.

Izpraznitev Burške. Listi poročajo, da namerava zvezni kancelar Scheber že takoj v začetku beneške konference začeti vprašanje, katera jamstva bodo dana Avstriji za to, da se

pravzaprav že takrat, ko je kupila zadruga, ta je kupila zanje in v njih imenu! To velja seveda za takrat, ko se cene višajo, ravno tako, kakor ko se nižajo, samo da smo zaradi vere v zlato tele zvesti svojemu konzumu samo, kadar cene rastejo, obrnemo mu pa hrbet takoj, ko se nižajo. Se več! Kadar se cene višajo in prodaja zadruga še po starih, nižjih cenah, takrat gremo in hočemo pokupiti vso zalogo in jo, če se da, celo nečlanom prodajamo zaradi dobička (zgodilo se je to mnogokrat v času po prevratu, ko cene tako skačejo, n. pr. pri sladkorju, moki itd.). Če se pa cene slučajno znižajo, zadruga pa bi morala ostati pri prejšnjih višjih cenah, takrat ne le, da ne kupimo ničesar, temveč še kregamo se in govorimo proti zadrugi, češ da goljufa! Ker smo slabi člani, slabi gospodarji, ker ne vemo, da je zadruga naša, da imamo pravico in dolžnost poznati njeno gospodarstvo in nositi ž njo vse dobro in hudo. Ne vemo, da bi bila zadruga takoj pravi blagor nam in vsem članom, če bi ji bili zvesti, da bo pa le počasi vršila svoje zgodovinsko poslanstvo, če se ne odrečemo kapitalističnemu svetovnemu naziranju, veri v zlato tele, in ga ne zamenjamo s socialistično vero vase in v družbo, v zadrugo, v socializem!

faktično izprazni Burška in da se pride v okoliščini tolpe ter jamstva za nemoteno posestvo Burške od strani zaveznikov veseli. Dokler bi se ta zadeva povoljno ne razjasnila, bi zvezni kancelar v splošnem odklonil pogajanja o eventualni ureditvi mej.

Sijajna zmaga socialističnega proletariata na Švedskem. Dokončni izid volitev v drugo zbornico državnega zbora je ta: Socialni demokratje so dobili 640.000 glasov, 93 mandatov (prej 75); konservativci 454.000 glasov, 62 mandatov (prej 71); liberalci 332.000 glasov, 41 mandatov (prej 48); kmetijska zveza 185.000 glasov, 21 mandatov (prej 29); levičarski socialisti in komunisti skupaj 127.000 glasov, levičarski socialisti 6 mandatov (prej 5), komunisti 7 mandatov (prej 2). Meščanske stranke so torej izgubile 24 mandatov na korist socialistov in komunistov. Švedska je ena najnaprednejših držav v Evropi. Njena kulturna stopnja je svetovnoznana. Omenimo naj le, da na Švedskem ni analfabetov. Ni čuda potem, da je socialistično gibanje v tej državi pognalo tako mogočne korenine med prosvetljenim proletariatom. Kljub različnim naziranjem med socialističnimi strankami je proletariatsko celo v razdeljenem stanju jako sijajno zmagal in zmagal bi čisto gotovo naravnost impozantno, če bi bil enoten. Pri volitvah so volili tudi ženske.

Tedenske vesti.

Velika stavka v Trstu. Vsled sporov med zasebnim kapitalom in državo (nekateri gospodje so imeli premalo provizije!) so ustavile tržaške ladjedelnice dne 29. septembra obrat. Čez 10.000 delavcev je zgubilo svoj zaslužek. Kapitalisti so že upali, da bodo delavci tako prestrašeni, da bodo prosili dela za polovične mezde. Toda ker so delavci v Julijski Benečiji dobro organizirani, so stopili v stavko sploh vsi na Primorskem in prisilili vlado in ladjedelnice, da so sprejeli delavce nazaj v delo pod starimi pogoji. 5. oktobra se je delo zopet začelo.

Razširjenje ljubljanske bolnišnice. Ministrski svet je sklenil, da država kupi posestvo „Kranjske hranilnice“ v Ljubljani na Stari poti z azilnim poslopjem vred za 18 milijonov kron v svrhu razširitve bolnišnice. Ustanovitev moderne porodnišnice bo sedaj mogoča.

Ukinjenje izdajanja izseljeniških potnih listov v Ameriko. Po obvestilu konzula Zedinjenih držav bodo izdajali ameriški konzulati viza za izseljeniške potne listine še do 1. decembra t. l. Radi tega bodo naše oblasti, ki so pristojne za izdajanje potnih listov, sprejemale prošnje za izdajo potnih listin same do 20. oktobra t. l. Prošnje, ki bodo predložene po tem roku, se ne bodo upoštevale.

Gospodarstvo.

Velika papirnica v Belgradu. Belgrajski industrijalec Vapa zgradi v Belgradu veliko papirnico, ki bo največja in najmodernejša na Balkanu. Obsegala bo 4000 kvadratnih metrov in imela stroj za 1000 konjskih sil.

Nabava lesenih hiš. Ministrski svet je odobril ministru za socialno politiko nabavo nem-

ških lesenih stanovanjskih hiš v vrednosti sto tisoč mark. Ta svota se je odobrila na račun vojne odškodnine, ki jo ima plačati Nemčija.

Kam gredo naše svinje? Nemška vlada je z našo vlado sklenila dogovor, da ji bo slednja oddala 1.000.000 svinj za klanje. Vsak dan dospje v samo mesto Passau po 800 do 1000 svinj. Vsak dan se zato pri nas cene mesa višajo . . .

Carinski dohodki v letu 1920/21 so znašali: od uvoza 499.074.804 dinarjev, od izvoza 286.688.755 dinarjev, izredni dohodki 1.549.160 dinarjev. Skupaj torej 786.312.719 dinarjev.

Pošiljatev nemških lokomotiv. Na račun vojne odškodnine bo Nemčija do 10. t. m. poslala 25 lokomotiv in 2000 tovornih vagonov.

Nova draginja tudi na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaškem je kot posledica svobodne trgovine nastala nova draginja in grede cene živila znova navzgor. To velja zlasti za meso in moko.

Cena novemu češkoslovaškemu sladkorju v konsumu na debelo je 640 čK za 100 kg. Ta znesek vsebuje tudi razne stroške, ki znašajo okrog 117 čK. Cena belemu sladkorju v rafinerijah je 533 čK, eksportnemu sladkorju pa 548 čK.

Zvezni delegacijski zbor „Svobode“.

Centralni odbor Splošne delavske izobraževalne zveze „Svobode“ sklicuje redni letni zvezni delegacijski zbor „Svobode“, ki se bo vršil dne 30. in 31. oktobra 1921. — Začetek zbora dne 30. oktobra ob 9. uri v mestni posvetovalnici v Ljubljani.

Dnevni red: 1. Otvoritev zbora. 2. Verificiranje mandatov. 3. Poročila centralnega odbora: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) nadzorstva. 4. Poročila odsekov: a) propagandnega in izobraževalnega, b) dramatičnega, c) pevskega in glasbenega, d) abstinencijskega, e) telovadnega, f) športnega, g) šahovega, h) mladinskega, i) ženstvo. 5. Volitev novega zvezinega načelstva in kontrole. 6. Sklepanje o prijavljenih predlogih in pritožbah. 7. Slučajnosti.

Vse podružnice opozarjamo na §§ 17. in 18. zveznih pravil, ki določata, in sicer § 17, da ima vsaka podružnica pravico do toliko delegatov, kolikorkrat po sto članov šteje društvo, četo ne presega število 4. delegatov; za nadaljnih 200 članov po enega delegata. Začetno število se smatra za polno. Delegatje se morajo izkazati s poverili, izdanimi od svojih podružnic. Za delegiranje je merodajno ono število članov, ki so do prvega predidajočega meseca ob sklicanju delegacije poravnali vse denarne obveznosti pri podružnicah.

§ 18. pa pravi, da mora biti vsak delegat član svoje podružnice vsaj tri mesece pred sklicanjem delegacije. Imena in naslovi delegatov morajo biti v rokah „Zvezinega odbora“ vsaj osem dni pred zasedanjem delegacije, enako tudi vsi samostojni predlogi.

Centralni odbor
S. d. i. z. „Svobode“ za Slovenijo.

Založba in last konzorcija „Ljudski Glas“.
Oblastem je odgovoren Andrej Svetek.
Tiska: Tiskarna J. Pavliček v Kočevju.

Čitajte naše brošure!

„Pot k socializmu“

Spisal Dr. Oton Bauer. • Prevaj F. Uratnik.

Cena samo 2 K.

Naroča se pri „Centralnem tajništvu JSDS v Ljubljani, poštni predal 168“.

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustrašeno brani Vaše pravice, je:

**N
A
delavski
dnevnik**

NAPREJ

Zatorej sežite po njem!
Oklenite se ga!
Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej!
Le „Naprej“ spada v naše družine!

Proč z meščanskimi listi!
Mesečno stane 24 kron.
Naroča se pri upravi „Naprej“, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porablja te moja najboljše preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 12—, za podgane in miši K 12—; za ščurke, a posebno močna vrsta stane K 25—; posebno močna tinktura za stenice K 15—; uničevalec moljev K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 10— in 20—; profi mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10; prašek proti mrčesom K 10— in 20—, proti ušem pri ljudeh K 5— in 12—; mazilo za uši pri živini K 5— in 12—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 10—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45, Petrinjska ul. 3.

COSULICH-LINE

= TRST - AMERIKA =

New-York — Buenos-Aires —

Rio di Janeiro — Santos

Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja voznih listov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana

Kolodvorska ulica 26.

Konzumno društvo za Slovenijo

Poštni predal št. 13.
Telefon inter. št. 178.

Ljubljana

Poštni čekovni urad št. 10.532.
Brzejav. nasl.: Kodes Ljubljana.

HRANILNI ODDELEK

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po

4¹/₂ | 0 | večje vloge proti **5**⁰/₁₀ | polletni odpovedi po

Hranilne vloge sprejemajo osebno ali po položnicah: Centrala v Ljubljani ali pa podružnice: 6 v Ljubljani, dalje Kamnik, Borovnica, Litija, Tržič, Sv. Ana, Križe, Radovljica, Gorje, Sava, Kor. Bela, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora, Radeče, Celje, Store, Soštanj, Ljubno, Poljčane, Rogatec, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II.

Sodruzi, vlagajmo vse prihranke v lastno hranilnico, katere hranilni kapital znaša že danes **nad 2¹/₂ milijona kron.**

Član društva postane lahko vsak. — Pristopa se lahko v vseh gori imenovanih podružnicah. Pristopnina 10 K. Delež 200 K.

„V boj za občino.“

Brošurica „V boj za občino“ vsebuje poljudno razložen volilni red za občinsko zastopstvo. Temu so pridejana tudi praktična navodila. Cena ji je 6 K. — Naroča se pri Centralnem tajništvu JSDS in KDZ.